

Ігор Бриндак

У часописі «З любов'ю у світ» № 4, 2017 була стаття «А там що написано?» В ній, зокрема, згадувалося, що у період, коли існувало рабство або кріпосне право, деякі власники чи работоргівці виправдовували свої вчинки окремими цитатами з Біблії. Хотілося би знати, як все ж таки ці Біблійні місця розуміти?

Спочатку слід з'ясувати етимологію слів. Коли ми зустрічаємо слово «раб» у Старому Заповіті, то в оригіналі вживається єврейське слово «ебед», а коли в Новому – то грецьке слово «дулос». Ті слова мають широке значення. Вони можуть означати і домашню прислугу, і просто підлеглого на державній чи військовій службі, і дійсно «раба», у класичному розумінні цього слова.

Спробуємо з'ясувати, як бути з останнім. Напевно серед читачів є люди, яким колись рвали чи лікували зуби і кожен, хто проходив через цю процедуру, знає, що вона не відноситься до приємних. А тепер пригадаймо, що майже до кінця XIX століття ці процедури здійснювали без жодного знеболювання. Відчуття уявити можете? Тай не тільки видалення чи лікування зубів. Навіть хірургічні операції у минулому теж робили або без знеболювання, або використовували єдину анестезію – алкоголь. А ще післяопераційні рани, щоб у них не виникла гангрена, припікали вогнем, а то й розпеченим залізом, як це показано у фільмі «Хоробре серце». Чи бажали б ми такої медицини у наш час? Напевне, ні. Але, з другої сторони, чи можемо ми засуджувати лікарів минулого за такі методи лікування? Також ні. Бо прекрасно розуміємо, що поки наука не винайшла кращих методів лікування, то доводилося користати з того, що було.

Подібна є справа з рабством. Воно виникло не з волі Божої, і не з ініціативи Церкви, а як результат гріховності людської природи. Однак, завдяки багатовіковому існуванню рабовласництва настільки увійшло в людську свідомість, що люди не знали інших

суспільних взаємин. І проблема була не тільки в тому, що власники не хотіли відпустити своїх невільників, але й через те, що останні, як не дивно, боялися свободи і часто не хотіли її. І це стосувалося не тільки Античності чи Середньовіччя. У романі американської письменниці Маргарет Мітчел «Віднесені вітром» описано реальні події, які відбулися після 1865 року. Саме тоді у США було скасоване рабство, і сталося так, що деякі колишні невільники, не маючи можливості на свободі знайти роботу, поверталися назад до своїх панів, хоча останні не мали на них ані юридичного права, ані часто можливості далі утримувати їх. І це було, пригадаймо, у ХІХ столітті, коли розвивалася промисловість, а в тих же Сполучених Штатах йшло освоєння Дикого Заходу, де можна було знайти землю. Однак бачимо, що навіть тоді скасування рабства всіх проблем не вирішило. То що вже говорити про більш ранні історичні періоди?

В контексті цього стає зрозумілою деяка на перший погляд непослідовна позиція стосовно рабства. Коли Ісус Христос відвідував своє рідне місто Назарет, то сказав у місцевій синагозі такі слова: «Господній Дух на Мені, бо Він Мене помазав. Послав Мене нести добру новину бідним, звіщати полоненим визволення, сліпим прозріння, випустити пригноблених на волю, оповістити рік Господній сприятливий» (Лк. 4, 18 - 19). З цих слів виходить, що Спаситель не бажав, щоб одні люди були поневолені іншими. Тому у ранній Церкві було немало власників, які, приймаючи християнство, звільняли своїх рабів чи то з нагоди власного хрещення, чи то при інших обставинах. Однак, допоки суспільство ще не було готовим до повного скасування рабства, Церква не ставила умову звільнення всіх невільників як обов'язкову. Але в той же час, наголошувала, що і раби і пани повинні ставитися один до одного з любов'ю. От, власне, така позиція Церкви і знайшла своє відображення у деяких місцях Святого Письма, як от, наприклад, Еф. 6, 5 – 9 або в творах ранніх Отців Церкви.

Коли ж ситуація змінилася і була можливість дати всім людям свободу, то Церква підтримала скасування рабства. Проте, при тому наголошувала, щоб ті, які отримують волю, не залишалися без праці та засобів для існування. Але, на жаль, ці Біблійні місця, які говорили про рабство, у пізніші століття окремі люди стали використовувати без врахування історичного контексту для виправдання рабовласництва чи работоргівлі. Про це, власне, і згадувалося у статті «А там що написано?» Але цей факт тільки показує, що не можна самовільно пояснювати Святе Писання.

Чи вищевказане означає, що, наприклад, таке місце в Святому Письмі як вищезгадане Еф. 6, 5 – 9 є вже зовсім не актуальним для нашого часу? Ні. Адже там говориться не тільки про обов'язки рабів до панів, але і панів стосовно рабів. Тому в загальному ці цитати говорять про те, що всі люди, незалежно від своєї посади, незалежно від свого місця в суспільстві повинні чесно виконувати свої обов'язки, а також з любов'ю і

справедливістю трактувати тих, хто з ними працює, незалежно від того, чи він твій начальник чи підлеглий.

Ігор БРИНДАК, Чи виправдовує Біблія рабовласництво// З любов'ю у світ №2 2018